

כלים להגברת המוגנות המינית בגיל הרך

חינוך למוגנות מינית ומיניות בריאה בגיל הרך חשוב מאוד, בגילאים אלו אנחנו המבוגרים יכולים לעצב תפיסה פשוטה וחיובית הנובעת מהבנה עמוקה שהגוף הוא טוב והאיברים הפרטיים טובים וחשובים והם פרטיים, שמגע **מתאים** חשוב מאוד להתפתחות, שאנו צריכים ללמד את הילדים איפוק ויכולת לראות ולהיות אכפתיים לילד/מבוגר שמולם.

א. **בבית שלנו מדברים רגשות** - ניצור בבית שפה רגשית על ידי שיתוף ברגשות שלנו ועידוד הילדים להביע רגשות. דוגמאות
1. 'ילדים אני רוצה לספר לכם שהיום שמחתי/כעסתי/התרגשתי/נעלבתי/הרגשתי אהובה... 2. איך לדעתכם הרגשתי/הגיבור של הסיפור הרגיש כשקרה לו את... 3. 'כשקרה לך את מה שקרה איך הרגשתי?' (נקשיב ונכיר ברגשותיהם) 'מה שעשו לך זה באמת מעצבן/מכעיס/מצחיק/מעליב...'

ב. יחס פשוט וחיובי למיניות ילדות

מיניות ילדית איננה מיניות מבוגרים. היחס של ילדים לאברי המין שלהם הוא יחס של סקרנות וחקירה טבעית. סקרנות זו היא חשובה מאוד לעיצוב המיניות והאישיות כולה! ילדים יגעו ויסתכלו באיברים שלהם ושל אחרים, אך ברוב המקרים לא יחפשו הנאה או עוררות כפי שמבוגרים חווים. נתייחס לחקירה העצמית/מגע/ הנאה מעירום/ משחק וגירוי עצמי (בדרך כלל לצורך הרגעה עצמית) **כדבר טבעי ונורמלי.** מגילאי הגן מתפתחת סקרנות גם כלפי גופם של אחרים (הצעות/ רופא-חולה/"תראה לי ואראה לך") ועל אף שנראה את הדבר כטבעי זו תהיה הזדמנות ללמד את הילדים על פרטיות ולהדגיש את הכללים.

ג. לכל ילד יש סיפור - אנחנו צריכים סקרנות

לכל מעשה שילד עושה, גם החמור ביותר יש סיפור, המטרה שלנו היא להבין מה הסיפור/הצורך הרגשי העומד מאחורי המעשה לרוב בלי לתת משקל רב לאקט עצמו. נעשה זאת ע"י **סקרנות וחוסר שיפוטיות והתייעצות עם גורמים מלווים.** לדוגמא 'ראיתי שעשית/קרה... מה קרה שם? מה אתה עשית שם? מה אחרים עשו? **לפעמים נרצה לפנות לגננת/למטפלת להתייעצות ולהבנת תמונה רחבה יותר חשוב מאוד לרתום אותן ע"מ שלא ירגישו שמאשימים אותן -**

ד. **תקופת הגמילה-** השלבים בהם ילדים לומדים לעשות את צרכיהם בעצמם חשובים לביסוס העצמאות והאישיות שלהם. ניעזר בסבלנות ובגישה חיובית כדי ליצור התנייה חיובית ביחס לאיברים הפרטיים של הילדים.

ה. ארבעה שלבים למענה על שאלה

לעיתים ילדים שואלים שאלות הגורמות לנו להיות מופתעים/מבולבלים. אנחנו רוצים לתת מענה פשוט ומותאם לילדים.
1. טוב ששאלת! 2. למה את/ה מתכוונת? תסבירי לי את השאלה... 3. מה את/ה חושבת? 4. מענה פשוט או התייעצות ונתינת תשובה בזמן מאוחר שנקבע.

ו. יצירת סביבה בטוחה וכללים פשוטים ע"י דקלומים חוזרים ונשנים

הדקלומים החזרתיים שומרים עלינו ועל הילדים ומאפשרים לנו להתייחס למקרה באופן חיובי ורגוע ללא מטען שלילי.

1. **באיברים הפרטים של ילדים אחרים (לא מסתכלים) אנחנו לא נוגעים** - כיון שהם פרטיים, ואם זה קורה לספר לגננת.

2. **אין משחקים מתחת לבגדים** - כיון שאנחנו שומרים על הפרטיות שלנו ושל ילדים אחרים.

3. **בבית שלנו לא עולים על ילדים** - כי לא רוצים שיקבלו מכה, כי אנחנו שומרים על מרחב אישי

4. **אם קורה לי משהו רע אפנה לאמא/אבא לעזרה** - ניתן דוגמאות מתי פונים לעזרה.

5. **הלב הוא לא מחסן** - לעודד שיתוף.

6. **אין סודות (רעים) מההורים/מהגננת** - נסביר מה ההרגשה כאשר יש סוד מעיק בבטן

7. **אצלנו בבית לא... יש דרך אחרת שמאפשרת לך להראות חיבה?**

8.

ז. כאשר ילד מספר על פגיעה נגיב: **טוב שסיפרת לי**. נתייעץ עם הגורמים המוסמכים מה לעשות, לעיתים אנו חשים שילדים בודים סיפורים מלבם (פעמים רבות מתברר שישנה מצוקה כלשהי שהילד מבטא ולכן חשוב שנקשיב ונעזור להם), נוכל לשאול האם את/ה רוצה לספר לי מה קרה? בכל מקרה **אין מתפקידנו** להחליט האם משהו קרה או לא, ולכן **תמיד** נדווח ליועצת/פסיכולוגית הגן להמשך בירור.

ח. עקרונות הבדל בין משחק בין ילדים לפגיעה:

כאשר מדובר במשחק בו ילדים נוגעים אחד לשני באיברים פרטיים או עושים מעשה מיני
1. ישנו **רצון משותף** למשחק 2. המגע **איננו בכפייה** אלא ברצון 3. כאשר ראינו את ההתרחשות ה**ילדים לא נרתעו/הסתירו**
אלא המשיכו לשחק 4. לא היה **פער גילאים/קוגניטיבי** 5. הילדים **מגיבים טוב לגבולות** לאחר התערבות המבוגרים

במשחקים נורמטיביים תנאים אלו מתקיימים. לכן אם יש בין ילדים משחק עם גוון מיני נציב גבולות "אין משחקים מתחת לבגדים" וניתן מענה חינוכי וערכי. אם אחד התנאים לא מתקיים ייתכן מאוד והילד/ה חוו/תה פגיעה שמצריכה מענה מקצועי. בכל מקרה כדאי להתייעץ עם הגורמים המקצועיים (יועצת, פסיכולוגית המוסד החינוכי או הרשות. קווי סיוע)

ט. עקרון ההרחקה

לעיתים כאשר ישנה תופעה בעייתית בגן/בבית (משחקים לא מתאימים, הצעות בשירותים, בעיות במרחב האישי וכו..) נרצה להעלות את הנושא לעיתים לא נעשה זאת באופן ישיר (יש ילדים שמציצים אחד לשני בשירותים) אלא ע"י הכנסת הכלל למגוון כללי הגן/הבית (אני רוצה לחזור על כללי ההתנהגות בשירותים, מה עושים שנגמר נייר הטואלט, מה עושים אם השירותים מלוכלכים, מה עושים אם מישהו נכנס אתכם לשירותים, מה עושים אם ברח לך וכו...) ההרחקה תאפשר לנו לתת מענה מתוך קונטקסט נכון

י. מתן מענה לכל מעגלי הפגיעה

בהתרחשות מינית פוגענית יהיו מעגלים שונים של פגיעה שכולם צריכים התייחסות- הילדים המעורבים, הילדים שצפו, שאר הילדים, ההורים של הילדים המעורבים, הצוות, הקהילה.. ועוד..
לכל מעגל נשאל 1. מה הם צריכים? 2. איך זה נראה, 3. איך זה נשמע? נתייעץ עם גורמים מקצועיים איזה מענה כל מעגל צריך.

יא. דיווח

בכל מקרה של פגיעה בין ילדים במוסד חינוכי או בפגיעה של בעל סמכות בילד/ה, ישנה חובת דיווח לרווחה/משטרה.
חשוב: לפני כל דיווח להתייעץ עם הגורמים המקצועיים

הורים יקרים - תפקידנו בעיצוב מיניות ילדינו הוא חשוב ומשמעותי במישור של עיצוב מיניות בריאה, נורמלית ומותאמת גיל. מענה מרגיע, פשוט ומעמיק מול הילדים אנחנו יכולים להפוך מקרים עם התנהגות לא מותאמת להזדמנות חינוכית ונוכל ללמד את הילדים כישורי חיים חשובים לעתיד. המון בהצלחה

התייעצות עם גורמים מקצועיים:

יועצת, עו"ס/ית, פסיכולוגית/ית במוסד החינוכי.

מרכזי הגנה לילדים (בית לין)- באר שבע: 08-6442804, אשקלון: 08-6389000, ירושלים: 02-6448844, תל השומר: 03-5353590, חיפה: 04-6042024 מרכז הגנה 'בית לין' נצרת: 04-6330556
קו סיוע: 1202 לנשים. 1203 לגברים. 02-6730002 לנשים דתיות. 02-5328000 לגברים דתיים.